REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI
Podpisnik:Miha Lobnik
Izdajatelj certifikata:Republika Slovenija
Serijska št. certifikata:5c 9c 18 4a 00 00 00 00
Datum poteka certifikata:10.03.2026
Datum in čas podpisa:15:57, 13.06.2022
Referenčna številka:050-38/2021/19

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Masarykova cesta 16
1000 Ljubljana
E: gp.mizs@gov.si

Številka: 050-38/2021/19
Datum: 10. 6. 2022

Zadeva: **Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede spremembe oziroma dopolnitve Zakona o glasbenih šolah (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo)**

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je skladno z 38. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) izvedel oceno diskriminatornosti Zakona o glasbenih šolah (v nadaljevanju ZGla) v delu, ki ureja vpis v glasbene šole. Ocenil je, da je zakonodajalec s tem, ko v zakonu ni predvidel prilagoditev pri vpisu oziroma pri sprejemnih preizkusih za otroke s posebnimi potrebami, posegel v pravico do enakih možnosti izobraževanja, ki je tako na ravni zavezujočih mednarodnih pravnih aktov kakor tudi Ustave RS temeljna otrokova pravica. Predlagatelj zakona ni izkazal, da bi bila sedanja ureditev, ki vsem otrokom omogoča vpisovanje pod enakimi pogoji, skladna z zahtevami Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) in Konvencije OZN o pravicah invalidov (KPI), ter da bi sledila načelom inkluzije.

S tem, ko vključevanje otrok s posebnimi potrebami v glasbeno izobraževanje v Sloveniji ni sistemsko urejeno, jim je dostop do glasbenega izobraževanja večinoma de facto onemogočen. To pomeni, da navedena ureditev posameznike (otroke s posebnimi potrebami) na podlagi njihove osebne okoliščine invalidnosti zaradi navidezno nevtralnih določb (ki predvidevajo »nevtralne«, t.j. enake pogoje za vse) postavlja v neenak oziroma slabši položaj kot druge. Zato je po oceni Zagovornika neskladna s prepovedjo posredne diskriminacije iz prvega odstavka 4. člena ZVarD (v povezavi z drugim odstavkom 6. člena ZVarD).

Z namenom preprečevanja in odpravljanja diskriminacije Zagovornik Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport skladno z 21. členom ZVarD priporoča, da pripravi in na Vlado RS vloži predlog spremembe oziroma dopolnitve Zakona o glasbenih šolah na način, da se v poglavju, ki ureja vpis (III. poglavje zakona), doda določba, ki bo predvidevala primerne prilagoditve vpisa v glasbene šole za otroke s posebnimi potrebami.

Oceno diskriminatornosti predpisa št. 050-38/2021/18 z dne 10. 6. 2022, s katero se je postopek pri Zagovorniku zaključil, vam posredujemo v seznanitev v prilogi tega dopisa.

Vljudno vas naprošamo, da nas v 30 dneh od prejema tega dopisa obvestite o upoštevanju priporočila.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga:
- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 050-38/2021/19
- Ocena diskriminatornosti št. 050-38/2021/18 z dne 10. 6. 2022

Poslano:
- naslovniku (e-pošta),
- zbirka dok. gradiva

V vednost:
- Urad Predsednika republike (po e-pošti: gp.uprs@predsednik.si)
- Državni zbor (po e-pošti: gp@dz-rs.si)
- Državni svet (po e-pošti: gp@ds-rs.si)
- Vlada Republike Slovenije (po e-pošti: gp.gs@gov.si)
- Varuh človekovih pravic (po e-pošti: info@varuh-rs.si)

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU ŠT. 050-38/2021/19

Z namenom preprečevanja in odpravljanja diskriminacije Zagovornik Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport skladno z 21. členom ZVarD priporoča, da pripravi in na Vlado RS vloži predlog spremembe oziroma dopolnitve Zakona o glasbenih šolah na način, da se v poglavju, ki ureja vpis (III. poglavje zakona), doda določba, ki bo predvidevala primerne prilagoditve vpisa v glasbene šole za otroke s posebnimi potrebami.

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je prejel predlog za obravnavo domnevno diskriminatornih določb Zakona o glasbenih šolah (ZGla) v delu, ki ureja vpis v glasbene šole.

Iz predloga izhaja, da ZGla ne predvideva prilagoditev sprejemnih preizkusov za vpis v glasbeno šolo za otroke s posebnimi potrebami, zato je tem otrokom *de facto* onemogočeno obiskovanje glasbenih šol. Za otroke s posebnimi potrebami ne zadostuje, da se lahko v glasbene šole vključujejo pod enakimi pogoji kot vsi ostali otroci, kakor predvideva trenutna ureditev, pač pa potrebujejo prilagoditve. Brez prilagoditev zaradi svoje specifike, kljub pogosto visoki nadarjenosti, ne uspejo opraviti niti sprejemnih izpitov, kaj šele, da bi jim bil kasneje prilagojen pouk. Zaradi tega predlagateljica zatrjuje posredno diskriminacijo.

Zagovornik je na podlagi 38. člena ZVarD v zadevi pričel s postopkom ocene diskriminatornosti zakona, v katerem je ocenjeval, ali je ZGla skladen z načelom enakega obravnavanja oziroma ali je kršena prepoved diskriminacije.

Ugotovil je, da je ZGla edini zakon, ki ureja glasbeno izobraževanje v RS (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami se do glasbenih šol ne opredeljuje, Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja pa ostaja na splošnejši ravni in se ne spušča v podrobnejše urejanje tega področja). Vpis v glasbene šole ureja III. poglavje zakona, ki določa, da se učenci v glasbeno šolo vpisujejo na podlagi razpisa za vpis, pri čemer se vpis opravi na podlagi opravljenega sprejemnega preizkusa (razen vpisa v program predšolske glasbene vzgoje ter v program glasbene in plesne pripravnice, ki sta mogoča brez sprejemnega preizkusa). Za zasebne glasbene šole zakon sprejemnega preizkusa ne zahteva.

S pristopi t. i. inkluzivne pedagogike se slehernemu posamezniku (otroku) omogoča sodelovanje v vzgojno izobraževalnem procesu po njegovih zmožnostih. To ni zgolj pedagoška metoda, ampak tudi pravna zaveza, ki jo je Slovenija sprejela z ratifikacijo Konvencije OZN o otrokovih pravicah in KPI. Zato je Zagovornik tematiko preverjal tudi z vidika 11. člena ZIMI, ki opredeljuje obveznost vključujočega izobraževanja in izvajanje prilagoditev za otroke z invalidnostmi na vseh ravneh. Ker ZGla ne predvideva nobenih prilagoditev, je Zagovornik ugotovil, da se s tako ureditvijo otrokom s posebnimi potrebami večinoma de facto onemogoča dostop do glasbenega izobraževanja in s tem posega v njihovo pravico do enakih možnosti izobraževanja.

Kot primerne prilagoditve po KPI se smatrajo določene spremembe (ang. »modifications«) oziroma zakonodajni, upravni in drugi ukrepi, kar že samo po sebi pove, da ne gre za enake pogoje, kot so določeni za vse ostale, temveč za nekaj drugačnega, spremenjenega, prilagojenega. Zato že samo dejstvo, da vključevanje otrok s posebnimi potrebami v glasbeno izobraževanje v RS ni sistemsko urejeno, nasprotuje določbam ZIMI ter KPI, katere podpisnica je Slovenija. Je pa potreba po primernih prilagoditvah izražena še toliko bolj za otroke z motnjami avtističnega spektra (v nadaljevanju MAS) kot ene izmed skupin otrok s posebnimi potrebami, kar izhaja tudi iz strokovnih in znanstvenih gradiv. V nekaterih državah je že udejanjena ideja, da so v okviru glasbenih šol zaposleni tudi glasbeni terapevti, ki vodijo posebne glasbenoterapevtske programe, hkrati pa so v strokovno pomoč profesorjem inštrumenta in glasbene teorije. Slovenska glasbena stroka opozarja, da inkluzija otrok s posebnimi potrebami v glasbenih šolah ni zakonsko opredeljena in da v Sloveniji obstajajo le redke glasbene šole, kjer se inkluzija dejansko izvaja.

To sicer ne pomeni, da v RS ni nobenega primera dobre prakse. V glasbene šole so že sedaj vključeni otroci s posebnimi potrebami, kar pomeni, da so uspešno opravili sprejemni preizkus in se vključili v

program glasbenega izobraževanja, vendar pa je to prej izjema kot pravilo. Glede na to, da ni sistemske ureditve, je vključevanje otrok s posebnimi potrebami, ki za svoj optimalen uspeh in napredek potrebujejo prilagoditve, v glasbenem šolstvu prepuščeno angažiranosti in senzibilnosti posameznih strokovnih delavcev in ravnateljev.

Zato je Zagovornik ocenil, da gre za posredno obliko diskriminacije na podlagi osebne okoliščine invalidnosti, saj zaradi navidezno nevtralnih določb (nevtralne ureditve ZGla, ki predvideva »nevtralne«, t.j. enake pogoje za vse) posameznike (otroke s posebnimi potrebami) postavlja v neenak oziroma slabši položaj kot druge otroke.

Zagovornik zaradi vsega navedenega priporoča, da predlagatelj zakona – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pristopi k pripravi spremembe oziroma dopolnitve ZGla na način, da se v poglavju, ki ureja vpis (III. poglavje zakona), doda določba, ki bo predvidevala primerne prilagoditve vpisa v glasbene šole za otroke s posebnimi potrebami.